

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESČIO ĮSTATYMO
NR. IX-751 19 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1266**

2026 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. balandžio 21 d. vakariniame posėdyje priimtą sprendimą (posėdžio protokolas Nr. SPP-137), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 19 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-1266 (toliau – Įstatymo projektas) aiškinamajame rašte nurodytam siekiui užtikrinti menstruacinių priemonių nepritekliaus ir socialinės atskirties mažinimą bei būtinųjų higienos priemonių prieinamumą, tačiau nepritarti Įstatymo projektui dėl šių priežasčių:

1. Lengvatinių pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) tarifų nustatymo tikslas – mažinti prekių ir paslaugų kainą galutiniams vartotojams. Tačiau praktika rodo, kad prekės ir paslaugos, kurioms taikomas PVM tarifas sumažinamas, iš esmės nepinga, todėl siūloma PVM lengvata neturėtų reikšmingos įtakos kainai, kurią sumoka galutiniai vartotojai, ir dėl šios priežasties nebūtų pasiektas Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodytas siekis sumažinti menstruacinių priemonių kainą galutiniams šių prekių vartotojams. Išvados dėl kainų nemažėjimo darytinos dėl tokių praktikos Lietuvoje pavyzdžių:

1.1. Nuo 2019 m. sausio 1 d. nuo 9 iki 5 procentų sumažinus laikraščiams, žurnalams ir kitiems periodiniams leidiniams taikomą PVM tarifą, 2019 metų sausį šių prekių kainos (su PVM) turėjo sumažėti 3,7 procento, tačiau, palyginti su 2018 metų gruodžiu, kainos nepakito. Tokių leidinių kainos toliau augo ir 2019 metų gruodį laikraščių kainos buvo 13 procentų didesnės nei 2018 metų gruodį, o žurnalų ir periodinių leidinių kainos buvo 7,3 procento didesnės (nors tuo pačiu laikotarpiu bendras prekių kainų pokytis siekė 1,8 procento), t. y. dėl kitų nei mokestinių veiksnių šių prekių kainos atitinkamai padidėjo 17,3 ir 11,4 procento.

1.2. Nuo 2021 m. liepos 1 d. nuo 21 iki 9 procentų sumažinus meno ir kultūros, sporto renginių ir įstaigų lankymui taikomą PVM tarifą, 2021 metų liepą šių paslaugų kainos turėjo sumažėti 9,9 procento, tačiau, palyginti su 2021 metų birželiu, sporto paslaugų kainos sumažėjo 0,3 procento, teatrų ir koncertų paslaugų kainos padidėjo 4 procentais, muziejų, bibliotekų ir panašių įstaigų paslaugų kainos padidėjo 2,6 procento. Šių paslaugų kainos toliau augo ir 2022 metų birželį buvo atitinkamai 10,3 procento, 19 procentų ir 14,7 procento didesnės nei 2021 metų birželį (nors tuo pačiu laikotarpiu bendras paslaugų kainų pokytis siekė 12,1 procento). Vadinasi, dėl kitų nei mokestinių veiksnių šių paslaugų kainos padidėjo atitinkamai 22,4 procento, 32,1 procento ir 27,3 procento.

1.3 Nuo 2021 m. liepos 1 d. nuo 21 iki 9 procentų laikinai sumažinus maitinimo paslaugoms taikomą PVM tarifą, 2021 metų liepą šių paslaugų kainos padidėjo 1,4 procento (užuot sumažėjusios 9,9 procento). Per šios PVM lengvatos galiojimo laikotarpį nuo 2021 metų II pusmečio iki 2023 metų pabaigos maitinimo paslaugų kainos padidėjo pusantro karto daugiau (padidėjo 40,2 procento), nei padidėjo bendros paslaugų kainos (padidėjo 26,6 procento).

2. Remiantis Įstatymo projekto rengėjų vertinimu, dėl lengvatinio 5 procentų PVM tarifo taikymo Įstatymo projekte nurodytoms menstruacinėms priemonėms valstybės biudžetas per metus netektų apie 6 mln. eurų pajamų iš PVM. Atsižvelgiant į fiskalinės drausmės ir grynųjų išlaidų augimo ribos reikalavimus bei į tai, kad dėl susiklosčiusių geopolitinių aplinkybių prioritetai skiriami krašto gynybai stiprinti, gynybos reikmėms finansuoti, biudžeto pajamų mažinimas šiuo metu ribotų prioritetinių funkcijų finansavimo galimybes.

3. Pagrindinė mokesčių funkcija yra fiskalinė, o Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nepateikta pagrįstų duomenų, patvirtinančių siūlomos naujos finansinės paskatos per mokesčių sistemą veiksmingumą ir atitiktį Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 ir 5 punktuose nustatytiems teisėkūros tikslingumo ir efektyvumo principams.

Ministras Pirmininkas

Finansų ministras